

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska integrationsfonden

2013-09-23

Slutredovisning

SLUTRAPPORT

INTERNET SOM MÖJLIGHET I INTEGRATIONSARBETET

2013-09-23

Maryam Osman

2013-06-30

Projektnamn	Internet som möjlighet i integrationsarbetet
Projektnummer	2011–3011072
Projektägare	VIVA kompetens centrum, Umeå kommun
Projektpartners	Dataföreningen i Sverige, Länsstyrelsen Västerbotten, Umeåregionens alla kommuner och Lycksele kommun.
Medfinansiärer	Umeå kommun
Projekt period (år/månad – år/månad)	2011/06-2013/06
Uppgiftslämnare (namn och funktion)	Maryam Osman
Tel/fax:	090 163687
E-postadress:	Maryam.osman@umea.se
Hemsida:	www.umea.se

Övriga kontaktuppgifter	Namn	Tel	E-postadress
Projektledare	Maryam Osman	090 163687	maryam.osman@umea.se
Ekonomiansvarig	Ahmad Ghasimi	090	ahmad.ghasimi@umea.se
Extern utvärderare (Intern utvärderare)	Fritz Sprung	0706952205	fritz.sprung@umea.se

Innehåll

Sammanfattning	3
Projektiden - projektets huvudsakliga syfte och inriktning.	4
Syfte	5
Mål	5
Avvikelse	5
Projektupplägg och genomförande	6
Samverkan	6
Projektpartner	6
Metodutveckling och framtagning av applikationen	7
Implementering av metodiken	7
Hinder	8
Särskilda prioriteringar	9
Utvärdering	9
Projektets resultat och erfarenheter	10
Transnationellt samarbete	12
Spridning av resultat	12
Strategisk påverkan	13
Seminarier	13
Förslag	14
Läroplaner och slutsatser	14
Utvecklingsområden	17
Underlag för redovisning av genomförda aktiviteter och deltagare	18
Bilagor	20

Sammanfattning

Projektet ”Internet som möjlighet i integrationsarbetet” som är finansierat av Europeiska Integrationsfonden har ägts och drivits av VIVA kompetenscentrum, Umeå kommun. Projektet använts modern teknik för att nå marginaliserade grupper i samhället med utbildning som först minskar det digitala utanförskapet, men sedan stärker deltagarnas kunskap i viktiga samhällsfrågor och därmed ger dem möjlighet att i högre grad förverkliga sig själva. Metoden som har skapats kommer att kunna användas överallt i Europa där personer lever i utanförskap betingat av språk och framför allt där avstånden är långa och befolkningen gles.

2013-06-30

Under projektet har man skapat och tagit fram ett unikt verktyg och en pedagogisk modell som underlättar internetanvändandet för personer som har annat modersmål än svenska. Deltagarna kan träna på hur man söker information på nätet, hur man betalar räkningar via internetbanken, hur man skapar e-postkonto och hur man skaffar e-legitimation. Det har också tagits fram en grundläggande modul som hjälper personer utan grundläggande förkunskaper i datoranvändande att träna på hur man använder dator. Programmet har översatts till fem olika språk bl.a. arabiska, engelska, somaliska, persiska och tigrinja förutom svenska. Dessutom är det en talande webb där deltagare som inte kan läsa och skriva kan lyssna för att senare navigera sig.

Projektet riktar sig mot målgruppen nyanlända tredjelandsmedborgare, anhöriginvandrare och personer som fått uppehållstillstånd på grund av så kallade humanitära/synnerliga skäl, ömmande omständigheter och anhöriga till dessa, kärleks och arbetskraftsinvandrare.

Med tanke på projektansökans tidigare förslag ska utbildningsmodellen framöver finnas på Dataföreningen i Sveriges (DFS) hemsida där man ska kunna få tillgång till information om utbildningstjänsten, och hitta former för att använda denna. DFS är en ideell intresseorganisation som bl a verkar för att bredda användarbasen av IT. DFS ingår i ett EU-täckande nätverk av organisationer som arbetar för ökat IT-användande. Det finns alltså goda möjligheter till en spridning av de metoder som utvecklats till andra länder i EU.

Projektidén - projektets huvudsakliga syfte och inriktning.

Umeå kommun har i samarbete med de övriga fem kommunerna i Umeåregionen, och med finansiering från Länsstyrelsen i Västerbotten genomfört kartläggning av målgruppens användande av Internet och hårdvara, främst PC. Kartläggningen har genomförts i form av avgapanalyser där skillnader i IT-användandet mellan målgrupp och genomsnittsmedborgaren eftersökts. Fokus har legat på att se i vilken grad målgruppen har tillgång till PC-Internet, i vilken grad målgruppen har de grundläggande kunskaperna om användande av PC-Internet, och i vilken grad målgruppen använder vanliga webbtjänster och slutligen i vilken grad målgruppen använder myndigheters och banker webbtjänster.. Kartläggningen påvisade det som definierades som ett "Digitalt utanförskap" i målgruppen. Det konstaterades tydliga behov av:

1. Kunskap kring användande av PC-Internet
 2. Datorer och tillgång till Internet
-

2013-06-30

3. Kunskap om användande av viktiga webbtjänster, främst bankers webbtjänster och även myndigheters webbtjänster.

Utifrån denna analys har VIVA Kompetenscentrum utvecklat en plan och ansökningar av medel för att utveckla verktyg som skapar inkludering, istället för exkludering, av målgruppen in i det digitala samhälle som majoriteten i Sverige har tillträde till.

Syfte

Det huvudskaliga syftet för projektet var att minska det digitala utanförskapet som nyanlända tredjelandsmedborgare upplever genom att skapa förutsättningar för målgruppen att vara en del av det digitala samhället vi lever i. Vi har tagit fram en pedagogisk utbildningsmodell som underlättar för personer med annat modersmål än svenska att träna internetanvändandet genom att både lyssna och läsa på sitt modersmål och samtidigt pendla mellan modersmål och svenska för att kunna förstå både ord, begrepp och tekniken. Med den funna kunskapen kan individen först själv använda webbtjänster för att integrera med offentlig, kommersiell sektor och dessutom utveckla sin kompetens. Detta kan också öppna dörrar och möjligheter till arbete och utveckling i arbetslivet samt bredda sina sociala kontaktytor.

Mål

Målet var att ta fram en utbildningsmetodik som underlättar för målgruppen att pröva en ny teknik i utvecklingsprocesser som ökar egenmakten och förmågan hos den enskilde att ta del av samhällets möjligheter. Den kvantitativa målsättningen var att nå minst 500 deltagare. (ursprungligen 800 deltagare)

Avvikelser

Följande avvikelser är av relevans

1. Projektet har förlängts. Detta för att skapa utrymme för genomförande av aktiviteter som inte hunnits med pga av ett antal faktorer som; försenat beslut, upphandlingsproblematik och byte av projektledare
 2. Projektet har inte nått de antal deltagare som budgeterats ursprungligen. Projektet nådde inte de 800 deltagarna i 14 kommuner. Istället nåddes 520 deltagare i 11 kommuner.
 3. Projektet nådde inte målet om 50 % kvinnor. Projektet nådde 70 % kvinnor.
-

2013-06-30

4. Projektets målsättning var att nå personer som talar somaliska och arabiska. Under projektet breddades detta till de som talar farsi, tigrinja och engelska.

Projektupplägg och genomförande

Innan projektet startade hade det genomförts en fältstudie med påföljande förankringsarbete i många nivåer och särskilt bland integrationsprojekt och på SFI i länet. Det hade också påbörjats en teknikutvecklingsprocess i samverkan med DFS. Särskilt hade i Umeå påbörjats en process för att implementera en-till-en-datorer i SFI

Samverkan

I början av projektet har man kartlagt andra projekt som pågick i länet och som var inriktade mot samma målgrupp där projektet kunde samarbeta med, exempel på dem var projektet INLAND som ägdes och drevs av Norsjö kommun och projektet Samhällsorientering i Västerbotten (SIV) som också samägdes av Umeåregionen och Lycksele kommun. Under framtagning av utbildningsmodellen testades den på SIV deltagarna för att få fram en ändamålsenlig metod. Deltagarna fick också senare möjligheten att gå utbildningen. Projektet hade också ett samarbete med ett annat ESF finansierat projekt som ägdes av Umeå kommun och först hette KVINNSAM som det står i projektansökan men sedan bytte namn till G.I.V. E (GENDER, INNOVATION, VISION & EMPOWERMEN). Projektet var en testyta där deltagarna som var somaliska kvinnor fick pröva tekniken och göra för att säkerställa att den framtagna metoden är lämplig för sitt ändamål.

Projektet har också medverkat andra projekt som också har fått medel från Europeiska socialfonden/Integrationsfonden. Samverkan har begränsats till att projektet har erbjudit sina tjänster (Grundläggande IT- Utbildningen) till andra projekts deltagare med hänsyn till deras behov. Ex. på dem är Medverka som drivs av Studieförbundet i Umeåregionen, 4ALL plus, drivs av Urkraft i Skellefteå och ett annat projekt som drivs av Sunderby Folkhögskolan som riktar sig mot invandrade kvinnor.

Projektpartner

En från början tydlig partner för projektet var Dataföreningen i Sverige (DFS), en ideell organisation som jobbar för en digital inkludering av alla samhällsmedborgare. Som det är angivet i ansökan har DFS det slutliga ansvaret att sprida och distribuera metoden som har utvecklats efter projektets avslut. DFS har varit med och bistått

2013-06-30

med kunskap och kompetens under hela processutvecklingen, framtagning av applikationen och tillämpningsperioden.

Umeåregionens alla sex kommuner samt Norsjö och Lycksele kommuner var också de projektpartners som särskilt skulle bidra med att rekrytera deltagare I styrgruppen för projektet satt:

Utvecklingsledaren för Umeåregionens flyktingmottagning

Länsstyrelsen i Västerbotten företrädde av en tjänsteman från integrationsavdelningen

Umeå kommun företrädde av gymnasiedirektörer

Umeå kommun företrädde också av den tjänsteman som ansvarar för upphandling
Rektor för SFI skolan i Umeå

Metodutveckling och framtagning av applikationen

I början hade projektledningen och DFS tillsammans med teknikleverantören planeringsmöten skapa beställningsunderlag för applikationen. Problematiken var komplex eftersom detta var den första mångspråkiga IT-utbildningen som också skulle vara användarvänlig för analfabeter. Avståndet mellan teknikutvecklare och programmerare och målgruppen var mycket långt och det tog väsentlig tid att skapa ett beställningsunderlag som var tillräckligt bra. När väl den första prototypen levererades visade användartester att produkten inte var ändamålsenligt, och nyutveckling krävdes. Detta föranledde utvecklingen av modulen för utbildning i användande av pc, varefter applikationen godkändes och upphandling påbörjades. Detta var under hösten 1012.

Implementering av metodiken

Projektledningen har hela tiden haft löpande kontakt bl.a. träffar, telefonsamtal och mailtrafik med SFI skolorna i länet för planering. Eftersom länets kommuner har långa avstånd från varandra krävdes det också en hel del planering med en del praktiska detaljer som bokning av lokal, IT, transport. Tillsammans med klasslärare utformades en aktivitetsplan med insatserna i de olika språkgrupperna planerades kommunvis.

Lycksele fungerade som utbildningsnod för inlandskommunerna Storuman, Norsjö och Malå dit deltagarna åkte två gånger per utbildningsomgång.

I Lycksele gjordes bedömningen att SFI-eleverna behövde större utbildningsinsatser, vilket medförde att SFI-lärarna själva kompletterade insatsen med egen handledning av eleverna/deltagarna. För att stötta detta utvecklade projektet en lärarhandledning för dessa lärare. Så kom skolans lärare att få skriftlig handledning för att både ladda

2013-06-30

ner programmet i skolans och deltagarnas privata datorer samt för handledning av deltagarna. Nedladdningen av programmet kom efter deltagarnas förfrågan och önskemål att programmet ska finnas i deras och skolornas datorer, eftersom många behöver öva mer. Det räckte inte med 1-3 övningarna som deltagarna gjorde i de 20 inhyrda mobila datorer som projektledaren (utbildaren) hade med sig. Från början var tanken att individen skulle guidas med hjälp av en talande webb och inbyggda informationsrutor. Efter ett tag av samlade behovsanalys av hur målgruppen ser tekniken och vad behövs mer för att förbättra och efter en tids diskussion med DFS tillsammans med teknikleverantören insåg vi att tillgängligheten är oerhört viktig så att deltagarna ska öva mer hemma.

Bifogas görs aktivitetsplan som visar hur utbildningsinsatser genomförs.

Hinder

Projektet har haft ett stort antal hinder och utmaningar att möta. De kan sammanfattas enligt följande punkter:

- Försenade formella beslut från Integrationsfonden, vilket påverkade aktivitetsplanen
- Sjukdom och svårigheter att hitta ersättare till projektledare
- Ramavtal för upphandling som avslutades under projektets gång, vilket ledde till förseningar kopplat mot att upphandlingsprocessen då blev längre.
- Förändringar i webbtjänster som tillhandahålls av externa parter
- Omorganisering av kommunens verksamheter vilket föranledde att projektet hamnade under en annan enhet.

Men ovanstående hinder är av en sådan natur som man ofta har att möta när projekt skall sjösättas och drivas. I det följande presenteras hinder som projektet ser som specifika för att genomföra insatser som planeras av just detta projekt:

- Ingen organisation äger ansvaret för att målgruppen skall få högre kompetens i IT-frågor. Ingen dedikerad finansiering finns heller för ändamålet. Frågan som projektet arbetar med är alltså inte prioriterad, och ur ett långsiktigt perspektiv kan en organisation som vill genomföra insatser enligt projektet se var de finansiella resurserna skall komma ifrån.
 - Strukturella förutsättningar för IT-utbildning inom SFI saknas i många stycken. Få kommuner har datorer i SFI-salarna. Få lärare har kunskap i IT-pedagogik.
-

2013-06-30

- Det utbildningsmaterial som utvecklats för Samhällsorientering innehåller ingen IT-dimension.

De hinder som de tre punkter representerar är så stora att projektets bedömning är att det under rådande omständigheter saknas strukturella förutsättningar för att genomföra kompetenshöjande insatser i IT-frågan för målgruppen.

Särskilda prioriteringar

Projektet har särskilt prioriterat lågutbildade tredjelandsmedborgare. Projektledaren har aktivt med lärarna i SFI-skolorna i Umeåregionen jobbat för att genomförandet av insatserna särskilt skall komma dessa elever till godo. Lärarna har genom sin dagliga kontakt med eleverna en god förförståelse över vilka elever som har särskilda behov. Projektet har genomfört insatser i nivåerna: 1A, 1B, 2B och 2C där alla elever utbildats. Vissa deltagare från nivåerna 3C och D har också rekryterats om de har ansett sig ha behov av utbildningen.

60 % av deltagarna har ingen eller ringa formell utbildning, varför majoriteten av insatsen riktats för lågutbildade.

Den applikation och den process som projektet utvecklat är också särskilt avpassad för lågutbildade personer och för de som av andra anledningar kan ha svårt att läsa. Kanske då beroende på funktionsnedsättningar. Alltså har inte bara de operativa insatserna prioriterats de med låg utbildning, utan även den metodutveckling där särskilt lågutbildade och funktionsnedsattas behov beaktats.

Utvärdering

Löpande under projektet har projektet utvärderats. Detta har gjorts dels med stöd av de enkäter som tagits fram, dels via den interna resurs som projektet haft till sin hjälp. Dessutom har en kvalitativ analys genomförts av Magnus Jansson från SIK. Denna analys baseras på djupintervjuer han genomförde bland s.k. fokusgrupper i Umeå, Nordmaling och Robertsfors. Resultatet av analysen visar att deltagarna uppskattar utbildningen men att det finns osäkerhet kring den nya tekniken och internet användandet. Det påpekas också att det behövs mer tid och mycket träning för att komma till den nivå där man kan använda den flitigt. Dock har också en del deltagare, nämligen några kvinnor som gick utbildningen uttryckt sig tillfredsställande och känner sig mer trygga nu än förut och speciellt med hantering av hushållets ekonomi och med mail kontakt av skola och barnomsorg. De har lärt sig som de uttryckte hur man betalar räkningar via internet och att man samtidigt kan ha koll på hur mycket man har kvar och vad pengarna har använts till. Detta utan att be någon om hjälp. Analysen bifogas denna rapport.

2013-06-30

Den kontinuerliga utvärdering som skett har legat till grund för den kontinuerliga metodutvecklingen som pågått från projektets start nästan ända till dess slut.

Effekterna av denna kontinuerliga utvärdering har bl. a varit:

Slutsats: Lägre baskunskaper än förväntat bland deltagare

Åtgärd: Framtagande av modul för PC-användande

Slutsats: Få klarar att på egen hand klara utbildningen

Åtgärd: Förlänga processtiden och förstärka med lärarstöd

Slutsats: Lägre baskunskaper än förväntat om IT-pedagogik bland bl. a SFI-lärare

Åtgärd: Framtagande av lärarhandledning

Slutsats: Deltagarna har inte tillräckligt hög tillgång till datorer där applikationen finns tillgänglig

Åtgärd: Utveckla tillgängligheten på applikationen så att den kan laddas ner till egen dator.

Slutsats: E-legitimation som enskilt certifikat, är inte av stort intresse för målgruppen

Åtgärd: Använd det Bank-id som målgruppen har och interagera med banken för att målgruppen skall använda Bank-id vid myndighetskontakter

Utvärderingen har arbetat i projektledningens absoluta närhet, och då använt den kunskap som inhämtas för att stötta projektledare och även skapa beställningsunderlag för teknikuppdatering och uppdatering av studiematerialets innehåll

Projektets resultat och erfarenheter

Projektets bestående resultat är den metod som utvecklats. Denna är en applikation med följande moduler:

Att kunna använda PC

Att söka information på Internet

Att maila

Att använda e-legitimation

Att använda bankers e-tjänster

Applikationen är anpassad för de som inte kan läsa, och har s.k. talande webb.

Applikationen finns på svenska, engelska, somaliska, tigrinja, arabiska och farsi.

Applikationen utsågs till Årets innovation 2012 under Swedish learning Awards.

2013-06-30

Projektet har nått över 500 deltagare som har genomfört utbildningen. Ca 70 % av deltagarna är kvinnor vilket tyder på att projekt har överträffat sin tidigare målsättning att minst 50 % ska vara kvinnor. Projektet har nått deltagare boende i 11 kommuner av Västerbottens 15 kommuner. Av de 500 har ca 40 % tränat på den grundläggande modulen, nämligen att bekanta sig och lära sig hur man använder en dator, t.ex. vad tangentbord, mus och pekplatta är och hur man trycker på vissa tangenter som; enter-tangenten, @ -tangenten och andra symboler som är nödvändiga för senare övningar. Tidigt i projektet insågs att majoriteten av deltagarna hade ingen eller ringa erfarenhet av användande av datorer eller Internet. Projektet valde därför att förlänga utbildningstiden, processen och därmed anpassa insatsen efter deltagarnas behov. Resultatet ändå den att bara 11 % av deltagarna klarade hela processen med alla moduler, vilket visar att deltagarna skulle ha behövt mer stöd i utbildningen och väsentligt mer tid.

En väsentlig erfarenhet är att målgruppen för projektet också innefattar andra organisationer och personer än kärnmålgruppen. Detta innebär att frågan om IT-mognad också är en fråga som berör alla de organisationer och personer som projektet samverkar med.

Tyvärr visade sig att projektet hade väsentligt motstånd att möta i samverkan med vissa SFI-utbildningar. SFI var ett väsentligt forum för projektet och det visade sig finnas trögheter i mottagande av projektets insatser på lärarnivå. Detta kan ha berott på "teknikrädsla". Brist på tid var ett annat argument från lärarna i deras förklaring varför inte de kunde engagera sig i denna insats. Särskilt stort var motståndet i Umeå kommun, vilket kan tyckas paradoxalt med tanke på att denna organisation ägde projektet som också då var förankrat på alla beslutsnivåer. Däremot fanns en större vilja och flexibilitet i de mindre och mer resurssvaga kommunerna.

Erfarenheten är tydlig i det avseendet att eftersom det inte finns något styrdokument som ålägger kommuner, utbildningsorganisationer eller myndigheter att använda IT i undervisning eller som ålägger dem att utbilda målgruppen i IT-användande, så görs detta inte frivilligt, trots att insatsen är kostnadsfri och effekten är av godo för såväl deltagare, utbildningsanordnare och samhälle. Den fundamentala slutsatsen är att denna fråga, digital inkludering, måste upp högt på den politiska dagordningen för att en insats på bred front skall kunna komma i fråga.

2013-06-30

Transnationellt samarbete

Två transnationella resor till London och Barcelona gjordes under perioden tillsammans med andra projekt finansierade av Integrationsfonden och med SIK i spetsen. Vi gjorde besök på olika organisationer, ideella föreningar och aktörer som jobbar med integration och medborgarkunskap på olika sätt och som lyckades skapa metoder och verktyg för medborgerligt engagemang. Vi fick också möjligheter att presentera våra projekt.

Förutom det gemensamma besöket gjorde vi från IF ytterligare ett besök hos en ideell organisation i London som har kontaktats tidigare. Det är ett kvinnocenter som jobbar med kvinnor med invandrarbakgrund och som hjälper med språkinläring (engelska) och datorutbildning mm. Anledningen med kontakten och besöket var att förstärka projektets transnationella kontaktnät och att visa den pedagogiska modellen som har utvecklats. Vi diskuterade dessutom hur den i framtiden kan implementeras i deras verksamhet och att ge form åt framtida samarbetsmöjligheter.

Det intressanta i Storbritannien är att det innan 2016 kommer att lagstiftas i frågan om att medborgarna måste använda webbtjänster i sina myndighetskontakter. I Storbritannien är användandet av IT lägre generellt i befolkningen än i Sverige, och givetvis finns då stora grupper av personer med invandrarbakgrund som både har svårigheter med att använda IT och även att använda det engelska språket kommunikation med myndigheterna. Projektets metodik var därför av stort intresse för de engelska aktörer som vi träffade i samband med besöken.

Effekterna av detta transnationella arbete är att det nu har inletts en samverkan mellan aktörer i Sverige och i Storbritannien som i projektform nu skall vidareutveckla metoder för att använda webbtjänster för inkludering av personer med invandrarbakgrund, primärt asylsökande och flyktingar.

Spridning av resultat

Synliggörandet av projektet gjordes genom att använda logga i informationsblad som delades ut i olika sammanhang och info – film om själva modellen som nu finns i hemsidan www.emedborgardatorn.se. EU loggan finns också i den utvecklade applikationen som deltagarna tog del av. Dekaler finns på dörren på projektets kontor och EU-flaggan har synliggjorts på skrivborden.

Spridning på resultat har delats in följande:

2013-06-30

Strategisk påverkan

Projektledningen har lagt mycket fokus på att sprida kunskap hos beslutsfattare om möjligheter som finns i att arbeta med ”Internet som möjlighet i Integrationsarbetet” och då också som gott exempel visa hur de metoder som projektet utvecklat, fungerar i praktiken. Denna informationsspridning har syftat till att strategiskt påverka ”samhället” i en riktning så att mer resurser ska läggas på att integrera den målgrupp som projektet verkar för, in i det digitala samhället med påföljande positiva effekter. Projektet har träffat beslutsfattare i ett mycket brett spektra, från politiker och tjänstemän på kommunal nivå i Umeåregionen, till regeringstjänstemän och politiker. Projektet har åtminstone ur ett kvantitativt perspektiv nått ut till organisationer och personer som i sig har möjligheten att skapa långsiktiga förändringar. Däremot är frågan om detta i sig skapat effekter. Detta kan inte utläsas av beslut fattade på vare sig lokal eller nationell nivå, åtminstone inte ännu vid projektets slut. I långa loppet kan detta leda till en förändring.

Ett erkännande som projektet fick var att den teknik som utvecklats tilldelades utmärkelsen **”Bästa Innovation 2011”** under Swedish Learning Awards. Motiveringen lydde så här;

”Ett lättillgängligt och pedagogiskt verktyg, där målgruppen snabbt kan tillgodogöra sig syftet med verktyget. Verktyget hjälper målgruppen att sänka tröskeln för att komma in i e-samhället, vilket även bidrar till samhörighet och tillhörighet till samhället i stort. Med hjälp av ett pedagogiskt arbetssätt och med användaren i fokus guidar verktyget målgruppen att få tillgång till dagens e-samhälle, utan att själva behöva ha någon tidigare förkunskap om datorer. Verktyget bidrar snabbt till sitt syfte”.

Seminarier

1. Ett slutseminarium arrangerades i Stockholm den 16 april med syfte att nå ett större upptagningsområde än Västerbotten. Syftet var också att presentera metoden som har utvecklats under projektets gång för att inkludera personer med annat modersmål än svenska i det digitala samhället. I seminariet ingick det också workshops där deltagarna diskuterade hur man med hjälp av webbtjänster, internet och applikationer kan bidra till inkludering in i samhällets alla arenor. En viktig synvinkel som diskuterades var också hur sådan utveckling kan i framtiden användas i utvecklingsprocesser i länder varifrån många i Sverige har flytt. I diskussionen hade man också utbytt tankar och hur man kan bidra att sprida den information om utbildningsverktyget till strategiska

2013-06-30

personer i olika organisationer som efter projektets avslut kan föra vidare kunskap, kompetens och metodutvecklingen som projektet har åstadkommit. Organisationer som deltog i seminariet var bl. a ABF från flera regioner, Arbetsförmedlingen, Ungdomsstyrelsen, Svenska Röda Korset, Centrum för samhällsorientering i Stockholm, och personal från Storbritanniens och Slovakiens ambassader mm.

2. Deltagande och presentation av projektets utvecklade utbildningsverktyg för konferensdeltagare i Tylösandsveckan. Denna konferens är årligt återkommande och har integrations som tema. I konferensen samlas olika typer av seminarier och föredrag. Konferensen arrangeras av Södra Smålands Regionförbundet. Konferensen är nationell och har besökare från främst offentlig sektor men även från olika organisationer som Svenskt Näringsliv och från den ideella sektorn. Projektet nådde här alltså en mycket bred publik, och fick vid detta tillfälle också möjlighet att samtala med integrations- och arbetsmarknadsministrarna varav den första vidtalats i början på projektet.
3. Seminarium i Trollhättan som arrangerades av SIK i samverkan med högsskolan i Väst var en ytterligare spridningsaktivitet som projektet deltog i. Fokusfrågor var integration och medborgarkunskap. Projektets bidrag i seminariet var att leda en av fyra workshoppar och där presentera metoden som projektet utvecklat. Effekten av insatsen var att projekt som har tredjelandsmedborgare som målgrupp såg möjligheten att använda utvecklad metodik.
4. Ännu en spridningsaktivitet som projektet erbjöds ägde rum i Uppsala. Ett seminarium där projektledaren genomförde en föreläsning och uppvisning av tekniken för deltagare från Gävleborgs län och från Uppsala län. Som värd för aktiviteten som projektet Va Med! Detta är en effekt av de nätverksaktiviteter som SIK initierat och genomfört.

Förslag

Lärdomar och slutsatser

1. IT-mognad ett mycket vitt begrepp. Teknikrädsla, likaså. Ett utvecklingsprojekt som detta utgår från ett målgruppsperspektiv och har då också utgått från att IT-mognaden i samarbetsorganisationer är homogent. Så har inte varit fallet! Olika organisationer har alltså ställt sig
-

2013-06-30

mer eller mindre positiva till implementering av IT-verktyg. Lärdomen här är att göra bredare grundläggande kartläggningar, som också inkluderar sekundära målgrupper, och sedan arbeta med kommunikation och förankring i alla led, inte bara gentemot den primära målgruppen.

2. Trots en väl genomförd förstudie, och en påföljande god förankring krävs en statusuppdatering kontinuerligt i alla målgrupper. Det tillkommer nya personer i alla organisationer över tid. Information glöms bort i en värld där nya saker ständigt tillkommer och där omprioriteringar skall göras. Därför är det viktigt att arbeta med att hålla kontakten med målgrupperna och arbeta med informationsinsatser. Helts då fysisk och muntlig information med möten. Det räcker inte med mailutskick eller uppdateringar av information på hemsidor.
 3. En utbildning för lågutbildade och analfabeter når sällan målet om metodiken bygger på självstudier. Det krävs handledning. Dessutom måste processen utgå från varje deltagares specifika behov. Olika människor har olika behov, och behöver olika insatser under en varierad tid för att nå utbildningsmålet.
 4. Projektet har haft ambitiösa mål, såväl kvalitativt som kvantitativt. Det digitala utanförskapet är ingen "quick-fix", utan inrymmer en rad komplexa frågeställningar. Lärdomen är att göra tydligare och mer modesta målavgränsningar. Kanske också att dela upp målen i delmål som nås och i det arbetet sker ett lärande som kan bidra till att det fortsatta utvecklingsarbetet baseras på de erfarenheter som ackumulerats.
 5. IT-mognaden i den primära målgruppen är bitvis mycket låg. Detta indikerar andra stora behov av kunskapshöjande insatser, där IT är ett medel snarare än ett mål.
 6. Framför allt de lågutbildade grupperna med låg grad av IT-kunskap är betjänta av hög lärartäthet, dvs. små grupper av deltagare
 - 7.Handledning för lågutbildade bör ske på deltagarens modersmål
 8. Projektet har verkat i ett allt för stort geografiskt område. Problemet är då resandet, som tar tid. Men frågan för Övre Norrland är signifikant. Hur löser man frågan om stora avstånd, och gles befolkning. Lärdomar från
-

2013-06-30

detta projekt är att det var resurskrävande att arbeta i glesbygd, men det gäller ju inte bara detta projekt. Hur ska insatser göras för att kompetensutveckla människor som bor i glesbygden. Förmodligen med IT-stöd, men hur utvecklar man människorna som bor i glesbygdens förmåga att använda IT? Sannolikt krävs större samverkan med andra organisationer som arbetar med kompetensutveckling i glesbygden som Lärcentran och andra organisationer.

9. Kunskaper i IT måste ständigt uppdateras, eftersom IT är föränderligt. Dessutom måste IT-kunskap sättas i sin naturliga kontext, alltså inte bara som enskild fråga utan i kombination med annat lärande
10. IT i SFI är både logiskt och nödvändigt. IT-utveckling av SFI är viktigt, och även insatser i IT-pedagogiska insatser för SFI-lärare
11. Uppdraget som projektledare i detta projekt har varit en enorm utmaning. Projektet har haft ett stort upptagningsområde med många deltagare och med många samarbetspartners. Till detta har adderats frågor om teknikutveckling och frågor om upphandling. Det har varit ett stort värde att det skapats ett nätverk med andra projektledare för insatser delfinansierade av Integrationsfonden
12. Projektägaren, i detta fall Umeå kommun, har hållit ett avstånd till ett framtida användande av den teknik och de metoder som utvecklats. Detta beror på två saker. Den första är att ingen myndighet eller organisation idag "äger" frågan om digital inkludering. Det finns alltså ingen som har ett tydligt ansvar, så ej heller Umeå kommun. Den andra faktorn har varit den ansvarsfördelning som har skett via den s k flyktingreformen där ett större ansvar har lagts på stat än på kommun för mottagande av flyktingar. Den frågan som projektet har arbetat med är m a o i ett ingemansland. Ett projekt kan inte som enskilt fenomen påverka detta, utan det krävs att beslutsfattare såväl politiker och tjänstemän involveras, aktiviveras och driver på i processen. Lärdomen är att det krävs större insatser för strategisk påverkan för att åstadkomma förändring
13. Teknikorienterade projekt utgår från en start-och förberedelsefas där verkligheten ser ut på ett sätt. Under projektets löptid kommer faktorer att förändras, vilket ställer krav på projektet att vara lyhört och flexibelt. Detta förutsätter en kreativ och tät dialog med finansiärerna, för att så

2013-06-30

kunna använda de finansiella resurserna på ett ändamålsenligt vis. Detta görs bäst om huvudfinansiären deltar i styrgruppen. Projektet ser tydligt ett behov av Integrationsfonden i styrgruppsarbetet!

Utvecklingsområden

Beskriv här inom vilka utvecklingsområden och vilken målgrupp ert projekt har haft.

A	Ange med siffra 0 till 2 i vilken grad ert projekt arbetar inom följande utvecklingsområden (0=inte alls, 1=i viss utsträckning, 2=i stor utsträckning)	
⇒		Interkulturell och interreligiös dialog
⇒	2	Samhällsinformation och medborgarkunskap – värdegrunder
⇒		Familj – uppfostran – socialisering – alternativa arenor och nätverk
⇒		Informella integrations- och försörjningssystem – incitamentsstrukturer
⇒		Kriminalitet, klass, kultur och etnicitet
⇒		Hälsa
⇒	1	Ungdomar
⇒		Kommentar; IVIK klasserna??

B	Ange med siffra 0 till 2 i vilken grad ert projekt arbetar med följande särskilda målgrupper : (0=inte alls, 1=i viss utsträckning, 2=i stor utsträckning)	
		Utveckling/anpassning av introduktionsprogram eller andra aktiviteter syftande till att tillgodose behov hos särskilda målgrupper av tredjelandsmedborgare:
⇒		- Äldre
⇒		- Personer med funktionsnedsättningar
⇒	2	- Kvinnor
⇒	2	- Analfabeter/lågutbildade
⇒	1	- Barn/ungdomar
⇒	1	- Annan särskild målgrupp, nämligen: Män
⇒	1	Deltagande som ett sätt att främja integrationen av tredjelandsmedborgare i samhället Komentar: Projektet har utvecklat en utbildningsmodell som underlättar för främst analfabeter och lågutbildade nyanlända tredjelandsmedborgare.

2013-06-30

C	Ange med siffra 0 till 2 i vilken grad ert projekt arbetar med följande verksamheter/aktiviteter (0=inte alls, 1=i viss utsträckning, 2=i stor utsträckning)	
⇒		Utveckling av metoder/indikatorer för uppföljning och utvärdering
⇒		Kartläggningar/analyser inriktade på särskilda målgruppers behov
⇒	2	Framtagning och utprovning av informationsmaterial och pedagogiska verktyg
⇒	1	Utveckling av kursplaner/moduler, utbildningsmaterial, lärarhandledningar o liknande
⇒		Transnationellt utvecklingssamarbete kring analyser och kartläggningar, utveckling av utvärderingsmetoder, indikatorer mm
⇒	1	Transnationellt samarbete kring utveckling/genomförande av utbildningar och andra riktade åtgärder/tjänster för tredjelandsmedborgare (även överföring av "lyckade modeller" mellan medlemsstater)

Underlag för redovisning av genomförda aktiviteter och deltagare

Tabell A är avsedd för beskrivning av sådana projektaktiviteter (utbildningar, transnationella utbyten etc.) för tredjelandsmedborgare som riktats till en avgränsad grupp deltagare.

Tabell B är avsedd för översiktlig redovisning av "öppna" aktiviteter (informationsmöten, rådgivning etc.) vilka i huvudsak haft tredjelandsmedborgare som målgrupp.

A. Aktivitet/delprojekt för avgränsad grupp av deltagare Beskriv kortfattat typ av aktivitet, målgrupp, omfång och tidsperiod (ex:”10 x 3 timmar samhällsinformation och medborgarkunskap för deltagare i alfabetiseringsundervisning, sept-nov 2012)	Antal deltagare							Kommentarer och förtydliganden
	TOT	varav (exempel)						
		Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	
12-0-06 Regional projektledarträff tillsammans med fonden & SIK i Umeå	6	1	5					
	19	8	11					

2013-06-30

Fyra styrgruppsmöten mellan 12/3-13/4. En för varje termin	6	2	4					Projektet hade en gemensam styrgrupp med SIV som senare lades ner. Efter det fick vi ihop en annan styrgrupp.
Visning av applikationen för SFI rektor och lärare i Umeå 2012-06-13 och 2012-09-07	25	2	23					Läraren förstod efter visningen att den passar många i skolan eftersom man lär sig mycket mer om det vardagliga internetanvändandet.
Presentation av applikationen i en konferens som arrangerades av Umeå gymnasie-och vuxenutbildning och som hette digital delaktighet.	30	?	?					Deltagarna fick ögonen öppna om det digitala utanförskapet projektet pratar om och nyanländas upplevelser.
Presentation av utbildningsverktyget för Lernias ledning i ett eventuellt samarbete	5	3	2					
Uppföljning av ESF, artikel 15. 2013-09-11	3	1	2					
Möte med ABF på nationell nivå för diskussion om framtida samarbete	4	1	3					
Intervju med några av projektets deltagare tillsammans med Magnus från SIK. 20-21/2 2013.								Fyra grupper bestående av 15 personer intervjuades om utbildningsmetodens användningsbarhet, om de har lärt sig något mm.
Presentation om utbildningsverktyget för IVIK klassernas modersmåls och svenska två lärare med deras rektor i Fridhemsgymnasium. 2013-04-08								Nyanlända ungdomar för vissa språkgrupper har lika behov som vuxna för att lära sig t.ex. hur man betalar räkningar via internetbanken I detta fall persisk/dari och somalisktalande elever.
Transnationell resa till Barcelona och London tillsammans med andra projektledare med SIK i spetsen. 11-17/3 och 10-12/4 2013	12+9	4+4	8+5					
Ett slutseminarium i Europahuset i Stockholm. 2013-04-16	41	17	24					De visade uppskattning av applikationen.
Presentation av den utvecklade metoden och föreläsning om inkludering av nyanlända i det digitala samhället vi lever i.	70	?	?					Intresset var stort och
Närverksaktivitet i Trollhättan 21/5	20							
Uppvisning av applikationen i Uppsala	60							Efterfrågan var stor där att de gärna vill använda denna teknik för deras deltagare.

2013-06-30

B. "Öppna" projektaktiviteter (se instruktionen) Beskriv kortfattat typ av aktivitet, syfte och målgrupp (ex: "dialogseminarier som inslag i lärarutbildning")	Antal deltagare (ca)	Kommentarer och förtydliganden (Ex: "Medverkande från 7 olika tillfällen. Sammanlagt 140 inbjudna varav 89 infann sig. Stor uppskattning från de flesta deltagare.")
Uppvisning av den utvecklade applikationen för integrationsminister, andra kommun och landstingspolitiker samt deltagare för projektet GIVE (testgrupp).30 sep. 2011	25	Deltagarna såg den första "färdiga" applikationen tillsammans med politikerna. Djupare test för dem några gånger till för att få mer detaljer om vad som behöver ändras.
Föreläsning och visning av applikationen för deltagare i Bjurholms kommun 12-03-16	16	Deltagarna fick se vad de kommer att träna på
Total deltagare är ca 500*3*2h=3000 timmar. Kommunerna som deltagarna tillhörde var Umeå, Lycksele, Malå, Storuman, Norsjö, Skellefteå, Vännäs, Robertsfors, Nordmaling, Bjurholm & Vindeln	500	En del deltagare fick fler timmar och andra fick lite mindre men den totala summan på sammanlagda timmarna blir ungefär 3000 timmar. Förutom det tillkommer förberedelse och resor eftersom projektet verkade i ett glest befolkat län med kommuner med långa sträckor emellan.

Bilagor

1. Lista för deltagare i Grundläggande IT-utbildning (GITU)
2. Analysen för intervju för fokusgrupperna från deltagare
3. Aktivitetsplaneringen
4. Lärarhandledningen
5. Anvisningen om hur man laddar ner programmet i datorerna.
6. SOFT- analys med åtgärdsplan upprättat nov 2012
7. Exempel på hur applikationen ser ut

Maryam Osman, Projektledare

maryam.osman@umea.se 070-699 55 28

Fritz Sprung, Intern utvärderare

fritz.sprung@umea.se 070-695 22 05

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska integrationsfonden

2013-06-30